

hovemu dejanju je sledila kazen za petami. Opuščen je iz službe in nosil bo tudi ostale posledice. Javne oblasti imajo v rokah dokaze še proti drugim hujšakcem in tudi nje bo kmalu doletela zaslužena kazen.

* * *

Priobčili smo dopis, da čuje javnost oba zvona. Obsodili smo dogodek na drugem mestu, obsojamo ga tudi tu, ne radi tega, ker se je dogodil, ampak, ker so ga inscenirali vojaki. Vojaški stan bi moral biti posebno danes v času nevarnosti, grozečih od vseh strani, časten poklic, ki bi moral stati visoko nad vzburkanim valovjem dnevnega političnega toka. Obramba domovine, čuvanje miru, zdrževanje reda in radostna žrtev krvi in življenja za sveto domovinsko stvar, to je dolžnost vojakova.

Če mi je na Koroškem priložil zaušnico falot, ne bom šel v Ptuj, da jo vrnem njegovemu bratu, sicer enakemu falotu, toda nebogljenu revežu, ki naj bo vesel, da sme živeti med nami, dokler je miren in ne kaže rogov.

Ali je plačan Nemcem z nedeljskimi izgredi le milijonski del oštudnih krivic, ki smo jih pretrpeli Slovenci od njih? Nekaj šip je storilo konec, a Nemci se smejejo. Res je, da je Centrih razžalil slovenske vojakke. A kaj naj bi bili storili? Ustrojili naj bi mu bili kožo do dobrega — nihče bi jim ne bil zameril — in nato bi ga bili predali oblastim v kazen.

Nemci zaslužijo vse drugačnih kazni, nego pobitje oken. Puško v dlan, slovenski fant, in bajonet, toda tam, kjer je mesto za to, in kjer umirajo naši ljudje pod krvavo pestjo podivjanih banditov. Hic Rhodus! Doma pa naj oblasti izčistijo in napravijo red, smotreno in z železno energijo, kakor je treba v urejeni državi. —ré

Politične ovadbe in morala.

Opazamo z zadovoljstvom, da dobivajo naši ljudje polagoma toliko poguma, da napravljajo na pristojne oblasti v potrebi politične ovadbe. Povdarjamo, da je neizbežna politična dolžnost in stvar osebne časti vsakogar, da daje kompetentnim oblastim možnost, nastopati proti elementom, ki rujejo proti državi in izpodkopavajo tla zdravemu razvitku. Znano je vsem, da gojita Maribor

Italija in mi.

Čitalnično predavanje v Ptujju dne 3. maja t. l. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu je bilo prav dobro obiskano; dvorana je bila skoro polna. Govornik, dr. Tone Gosak, odvetnik v Ptujju, je podal kratko sliko razmer za rimske dobe in očrtal je razpad rimskega cesarstva ter ustvaritev nove velike države potom narodov, ki so prišli z iztoka na zahod in s severa proti jugu v Italijo.

Rimska kultura, ohranjena v Bizancu, je oživila vse panoge človeških znanosti: pesništvo, politiko, fiziko in trgovinske vede; nastalo je novo gospodarsko življenje, veliko število univerz, bank, trgovsko računstvo, knjigovodstvo i. t. d.

Rim je bil od 13. do 16. stoletja gospodarsko središče takratnega kulturnega sveta. Lahki so bili vodilni narod. V slikarstvu so še danes učitelji.

in Ptuj zalego nemškutarjev in njih prijateljev, ki izlivajo po deželi strup sovraštva in šuntanja proti Jugoslaviji. Temu je treba priti v okom. O narodni nesreči na Koroškem se je razlilo po papirju, rekel bi, na litre črnili. Razkrivale so se vse mogoče napake, izkopali so se na dan najrazličnejši krivci, po pravici in po krivici. Vsekakor pa je eno res: tudi del naše inteligence je deloma zakrivil žalostne dogodke s tem, da marsikod favorizira državi nevarne elemente in jim daje vse preveč moralne opore. To bi ne smelo biti. Vsak pojav odpornosti proti jugoslovanski državni ideji, vsak javni ali zahrbtni nastop proti mladi državi se mora udušiti v kali, krivec se mora dovesti pravici v roke. In to naši ljudje že deloma razumevajo. Prav je tako! Samo nekaj bi rekli. Z anonimnimi ovadbami oblastim ni pomagano. Moško in odkrito povej in svoje ime podpiši, če ovadiš kujona, ki ti blati domovino! V pravniški pouk naj služi to-le: Izjava enega zanesljivega Slovenca zadostuje, da uvede sodnijski kazenski postopek proti rovarjem. Zato se sklicujemo na zavednost in narodno samostojnost vsakega posameznika, da ovadi — podpisan — doslovno vsak hujškajoči izraz državnih sovražnikov, da more kompetentna oblast storiti proti njim potrebne korake.

Ali smo dolžni skrbeti za našo novo državo?

Stara Avstrija je razpala, ker ni bila sposobna za nadaljno življenje. Znaki bodočega razpada so se kazali že med vojno. Vsakomur ni bilo dano, da bi bil opazil znamenja, da bi jih bil vedel prav tolmačiti. Za nas je prišel polom nepričakovano. Za to tavamo danes sem in tja, kakor tava človek, ki ga zbudiš s silo iz spanja. Tega tavanja pa mora biti konec. Vsakdo izmed nas se mora do dobrega zdramiti; postaviti se mora trdno na svoje noge. Primerjati moramo, kar je za nami s tem, kar imamo pred seboj. Za nami je vojna. To smo prestali, ne zase, ampak za Avstrijo, ki je pa ni več. Pred seboj imamo nove borbe, borbe za novo državo, za njen in naš obstanek. Tem borbam se nikakor ne moremo izogniti. Mi moramo in hočemo živeti. V Avstriji smo bili Slovenci obsojeni na smrt. Naše vojakke, stare in mlade, naj bi bila uničila vojna; naše gospodarstvo pa, žene in deco naj bi bile uničile rekvizicije in glad, ki je povsod spremljal rekvizicije. Tak načrt sta imela glede nas Slovencev v Avstriji naroda, ki sta bila edina merodajna, ki sta zakrivila vojno in je nista hotela končati potom pobotanja.

Božja previdnost je rešila nas Slovence pogina. Zgodilo se je še več. Slovenci smo se zjediniili s Hrvati in Srbi; dobili smo brez revolucije novo državo. Za to novo državo moramo sedaj delati in skrbeti vsestransko.

Italijanska literatura te dobe je imela velik vpliv na slovensko (Prešeren.) Sledili so za kratko dobo Holanci, potem Francozi, končno Angleži kot vodilen narod; Nemcem je v tej vojni izpodletelo.

Karnegij trdi, da pridejo sedaj na vrsto Amerikanci kot najboljša rasa danes živečih narodov.

Merodajen vpliv za veliko vlogo Italije v 19. stoletju je imela narodostna ideja. Le-ta jo stopila na plan v Franciji po uvedbi splošne brambne dolžnosti l. 1792. Nemški pisatelj Herder in Čeh Dobrovsky sta mnogo pisala o njej že takrat ter zastopala stališče iz humanitarnih razlogov, da se mora vsakemu narodu dati predpogoje za svoboden razvoj.

V zadnji dobi je najznamenitejši učenjak in zastopnik te ideje realist dr. Masaryk, sedajni predsednik češke republike, katerega vpliv v tej smeri je gotovo velik.

Wilson torej v svojih 14 točkah, tudi če bi se jih smatralo za resne, idejno ni razil nič novega.

Italija je v treh svoboditvenih vojnah in

ker s tem delamo in skrbimo samo za se in za svoje. Naši sosede, Nemci in Madžari, nam ne privoščijo nove države; njim ne ugaja naše ujedinenje. Tem bolj mora ugajati nam, ker nas krepi in ščiti. Nova država mora biti naš ponos. V tej smo enakopravni, jednakoveljavn, sami svoji! V Avstriji smo bili le hlapci, sužnji! Ako dajemo novi državi za njeno varnost potrebne vojakke, ako ji plačujemo davke, vemo, da je vse to za nas, za našo lastno varnost pred Nemci, Madžari, boljševiki, roparji, tatovi itd.

Nobena država ne more izhajati brez vojakov, brez davkov. Zato Slovenci, dajmo Bogu, kar je božjega, pa tudi naši novi državi SHS, česar potrebuje za svoj obstanek!

Ali naj podpisujemo posojilo v pomoč državi SHS?

Pokojna Avstrija je od nas Slovencev terjala poleg vojakov, žita, živine tudi denar in sicer davke, pa še posebe vojna posojila. Kadar je cesarska vlada razpisala novo vojno posojilo, so morali vsi časniki hvaliti in priporočati vojno posojilo. Po cerkvah in šolah se je priporočalo, naj se podpisuje vojno posojilo za Avstrijo. Povdarjala se je potreba, varnost takega posojila, posebno pa visokost obresti, katere bodo dobivali podpisovalci. Denar nedoletnih otrok, varovancev se je spremenil v vojna posojila! Sila kola lomi. Tudi vojno posojilo se je izsililo od marsikoga. Ali se bode avstrijsko posojilo docela, ali saj deloma vrnilo in kako se bode vračalo, na ta vprašanja je težko odgovarjati.

Gotovo pa je, da se denar nedoletnih otrok, kurandov, hlapcev in dekel, revnih ljudi ne sme izgubiti. Na razgovor bode še postavljeno prašenje, v koliko bodo avstrijska vojna posojila plačana in kdo jih bode plačal. Naša nova država SHS danes ne potrebuje vojnega posojila, ampak takega da si z njim uredi gospodarstvo, uničeno po vojni, da popravi ceste, mostove, železnice; da si uredi šole in urade, da plača delavce, uradnike, vojaštvo. Vse povzroča velike stroške, katerih ni mogoče pokrivati z rednimi davki, ker bi se sicer morali ti naenkrat preveč zvišati. Dati se mora tedaj državi posojilo. Nima vsak izmed nas dovolj denarja, da bi podpisal državno posojilo. Kdor pa ga ima, je dolžan, da podpiše in posodi prostovoljno državi SHS denar. Tej dolžnosti se ne sme nihče odtegniti, posebno tiste osebe ne, katerim je vojna prinesla premoženje ali celo bogastvo. Mislimo na potrebe svoje države, na razpisano posojilo, na podpisovanje! Dne 20. majnika poteče rok za podpisovanje.

Gospodarstvo.

„Pravo laško sukno“ brnske provenijence. Po „Slov. Narodu“: „Jugosl. Ek.“ poroča, da

po konfisciranju papeškega ozemlja 20. septembra l. 1870 dosegla ujedinenje; postala je vevlast in je kot taka sklenila z Nemčijo in prejšno Avstrijo pogodbo, ki jo je v tej vojni z ozirom na Londonski pakt, ki ji je obetal bogat plen, razglasila za neveljavno.

Govornik je potem podal splošno sliko o današnjih razmerah v Italiji v javnem in zasebnem življenju, slikal je zakonodajo in je končno prispel do razmerja Italije napram Slovincem posebe in Jugoslovanom sploh pred vojno in med vojno; ob koncu je podal misel glede bodočnosti naše z ozirom na Italijane. Prvotno so nas sovražili, kakor druge, potem so nas navidezno začeli ljubiti, da bi nas z bodalom, ki ga ima vsak prijazen Italijan vedno pri sebi, tem lažje zabodli.

Kvaliteta naše rase in moč narodnostne ideje nam more in mora pripomoči v poslednji etapi našega ujedinenja popolno, neokradeno in v vseh ozirih srečno Jugoslavijo.

Po predavanju se je razvila v spodnjih prostorih Narodnega doma prijetna zabava v rodbinskem krogu ptujskih Slovencev.

so se zagrebški trgovci, ki dovažajo z Reke laško tekstilno robo in sukno, nemalo začudili, ko so videli, da je 80% ali 90% sukna, ki ga nam pošilja Italija za drag denar, pravo pravcato brnsko blago. Z Italijo je imela bivša avstroogrška monarhija razne kompenzacijske posle. Med kompenzacijskim blagom je zavzemalo sukno važno mesto in ogromo število vagonov brnskega sukna je bilo odpeljanih v Italijo v zameno za topove in municijo. V Italijo je šlo sukno strašno po ceni, municija pa je bila silno draga. In sedaj prodaja nam Italija to brnsko sukno po oderuških cenah in se zraven smeje.

Važno za zamenjavo krone! Beograd, 13. maja. „Narod“ poroča: Finančni minister dr. Momčilo Ninčić je izjavil, da bo država nudila posebno priznanje onim, ki so podpisali prvo jugoslovansko državno posojilo in sicer s tem, da izide v kratkem naredba, s katero se določa, da bodo imetnikom 4% bonov ob svoječasnem zamenjavi stare krone v novo jugoslovansko valuto priznane neke posebne ugodnosti. Med drugimi se bo ob zamenjavi imetnikom teh bonov dalo za 5% nove valute več, ko sicer za papirni denar.

Posestva nemških grofov na Štajerskem. „Jugoslavija“: Deželna vlada za Slovenijo se je odločila k radikalnemu sredstvu in je v gornjeradgorskem okraju dala pod državno nadzorstvo naslednja posestva nemških grofov: grofa Trautmannsdorfa, nadzornik J. Kreft, Gostar pri Sv. Jurju; vojvodinje Ahrenberg, nadzornik J. Zemljič, župan v Radencih; grofa Stubenberga, nadzornik I. Nemec, župan v Okoslavcih; vojvode Parma, nadzornik I. Breznik, župan v Stanečinih; generala Stöger Steinerja, nadzornik Franc Zemljič v Murščaku; grofa D' Avenasa, nadzornik Fr. Cabelj, gostilničar pri Kapeli, I. Hildebranda, nadzornik F. Razlag, gostilničar v Radencih; barona Brucka, nadzornik Karel Jurjevič, trpovec v Radencih; grofa Bathyanya, nadzornik K. Jurjevič; samostanov Admont in Ren, nadzornik Fran Stajniko, pos. v Ljutomeru ter bratov Kleinschegg, nadzornik Drago Novak v Stročji vasi. Nadzorniki so opremljeni z obsežnimi pooblastili. Proti tem ukrepom protestirajo štajerski Nemci in dr. Renner je že izjavil, da odredi dunajska vlada vse potrebno, da se bo smatrala jugoslovanska imovina, ležeča v Nemški Avstriji, za sovražniški predmet.

Slovinci, podpisujte državno posojilo!

V teku je podpisovanje 4% nega državnega posojila. Da se razpisanemu državnemu posojilu pripomore do kar najlepšega uspeha, naj vsak zaveden Slovenec podpiše po možnosti državno posojilo.

Sijajen uspeh državnega posojila je največjega pomena za ugled naše države na zunaj in bo napravil gotovo najboljši vtis tudi na mirovno konferenco. Pa tudi za našo ožjo domovino Slovenijo bo častno, če bo v Sloveniji podpisana svota razmera visoka.

Dopisi.

Izgredi v Ptuj. V noči od nedelje na ponedeljek so bila v Ptuj okna razbita pri nekaterih nemških trgovinah in gostilnah. Obžalujemo te dogodke tembolj, ker se jih je vdeležilo vojaštvo, ki je poklicani čuvaji miru in reda v državi. Prvič ni nikako junaštvo, ako pijanci v noči razbijajo nekaj šip. Drugič pa je dandanes veliko pomanjkanje stekla in drugih stvari. Škodo trpijo ne le prizadeti sodržavljanji, ampak tudi država in vrednost našega denarja, če moramo kupovati stvari, ki so bile poškodovane na tako lahkomišeln način. In pa, ali je s tem, da se potolče nekaj šip, plačano nemško zverinstvo, ki ga počenjaajo oni z našimi ljudmi?

Talce naj vzame vlada in ti naj nosijo vse posledice nemškega tolovajstva in z življenjem naj so odgovorni za početje svojih bratcev. Ako nekateri tukajšnji Nemci hujskajo proti naši državi, potem je dolžnost tistih, ki to vedo, da to javijo policiji in žandarmeriji. Dolžnost naših varnostnih oblasti pa je, da zaprejo gostilne, kjer se pojejo protidržavne izzivalne pesmi, kakor „Wacht am Rhein“ in druge.

Slovenske odvetnike prosimo naj ne prevzemajo zastopstvanemških hujskačev, ki so obtoženi kakega protidržavnega dejanja.

Zaradi slovenske šole v Ptuj se baje nekateri ljudje vznemirjajo in to ravno taki, ki so prej molčali, ko so bile v Ptuj samo nemške šole in so se v njih ponemčevali otroci slovenskih starišev. Naša vlada je to krivico odpravila s tem, da je ustanovila slovensko šolo, v katero morajo hoditi otroci slovenskih starišev, za pristne Nemce pa je nemška šola. Ako nekaterim otrokom, ki so vedno hodili v nemške šole, slovenščina dela zdaj od začetka nekaj težave, potem tega ni kriva sedanja šola, ampak prejšnja. Sicer pa je za otroke tem boljše, čim prej se navadijo na slovenščino, ki je državni in poslovni jezik vseh nradov. Tudi se splošno priznava, da se naše učiteljstvo z veliko potrpežljivostjo in požrtvovalnostjo trudi, da otrokom čim bolj olajša ta prehod.

„Dijaški dom“ in „Dekliški dom“ v Ptuj v slovenskih rokah. Vladni komisar dr. Matej Senčar je gimnazijskemu ravnatelju Franju Vajdi poveril nadzorstvo čez „Studentenheim“ in „Mädchenheim.“ Dijaki in deklice estanejo še nekaj tednov do konca šolskega leta, v bodoče pa bosta oba zavoda služila slovenski mladini.

Ptuj se čisti. Z velikim zadovoljstvom smo videli, kako so s ptujske mestne hiše odstranili orla, vnanji znak brezdušnega avstrijskega gospodstva. Čujemo, da dobé v najkrajšem času vsi javni zavodi slovenske napise. Razmišlja se tudi o prekrstitvi uličnih imen. Konkretni predlogi so že izgotovljeni. Tako bo Ptuj menda vendar-le dobil počasi nekoliko bolj prikupno, domače lice.

Počast ptujskemu oddelku saperjev. V nedeljo, 11. t. m. je priredilo mesto Ptuj v zvezi z narodnimi društvi tukajšnjemu saper-skemu oddelku v Narodnem domu skromno pogoščenje v znak priznanja za vrlo držanje o priliki dogodkov na koroški fronti. Fante je pozdravil v imenu mesta magistratni gerent g. dr. Senčar v oduševljenem govoru. Vojni kurat g. Mlakar jih je koncem svojega govora pozval k slovesni obljudi, da ne stopijo prej z branika domovine, dokler ne bo osvobojen zadnji košček slovenske zemlje. Navdušeno zapeta „Lepa naša domovina“ je potrdila slovesno obljudo. G. nadporočnik Stergar, priljubljeni poveljnik oddelkov je dobil v znak priznanja za se in za svoje moštvo krasen šopek. O mraku je končala skromna, toda z odkritosrčnim namenom prirejena počast.

Cirkovce pri Pragerskem. Hvala Vam g. urednik, da ste cirkovške nemčurje pošteno pokrtačili. Pozabili ste samo na stražmojstra V. Saj bo menda vendar iz Cirkovc odslovljen, če bo še kaj časa zahajal v nemčursko hišo S. Tam se nekaj kuje, zato bo treba to družbo pravočasno vzeti na mvho. To shajanje traja že od prevrata. Tej družbi Jugoslavija ne diši; a ne moremo se jih znebiti. Stražmojster rad hodi v nemčursko družbo po informacije; tam tudi L. ne manjka. V. nosi jugoslovansko kokardo, govori pa nemško; L. zopet je Kranjec, a tudi nemškega mišljenja. In tako ta dva tiča v bratski slogi rovarita proti državi.

Iz Ormoža. Vsi časniki zahtevajo takozvano „železno metlo“, s katero naj bi se vendar enkrat nemčurji iz uradov pometli, ki jih še mnogo tamkaj sedi. A vedno isti odgovor od merodajne strani: ni mogoče, ker nam primanjkuje naših moči. Pa glejte! Ormoška občina je nastavila za tajnika — jurista. Ali to ni narodni greh za občino, kakor tudi za tajnika? Gospod župan gotovo ni navezan ravno na tako moč (ker je sam jurist) ki bi jo drugod lahko porabili. Uradni

list v vsaki številki razpisuje mesta ter išče uradnikov s predpisano izobrazbo; a taki, ki so sposobni, se skrivajo doma. Ti imajo gotovo neodpustljiv narodni greh. Drugače gre v Ormožu vse precej po starem. Po mestu se govori „nemško“, kakor poprej. Še celo zavedni Slovenci se ne morejo odvaditi temu. Vsaka druga ali tretja beseda je spakedrano nemška s slovenskim repom. To so sicer malenkosti, a vendar človeka ušesa bolijo in to tem bolj, ako vse to slišiš v takozvanih boljših rodbinah. Da imajo nemški železničarji tukaj najboljše zavetišče, Vam bo gotovo znano. Sicer pa o tem drugokrat.

Železniški tarifi. Okrajni zastop v Ptuj z vladnim komisarjem g. Brenčičem in s svetom na čelu je poslal vladi sledeči protest: Vladni komisar in sosvet ptujskega okrajnega zastopa odločno protestira proti izvršenemu previsokemu povišanju železniškega tarifa za osebni promet za 200 odstotkov sedanje vozne cene ter prosi vlado, da na pristojnem mestu doseže: 1. razveljavljenje navedene povišbe železniškega tarifa; 2. da se uvede le za I. in II. razred povišba pa le za 100%, ako se zvišanje že mora zgoditi; 3. da se za III. razred povišba sploh ne izvrši in to iz sledečih razlogov: a) ker je izvršena povišba na 200% vsekakor previsoka in ni utemeljena; b) ker zadene le revnejše sloje, begunce, obrtnike in trgovce ter je v kvar trgovini in prometu; c) ker povzroča neposredno živlom in blagu višje cene, ki spet padejo na revnejše ljudstvo in ki že itak vsled draginje neznosno trpi.

Leskovec pri Ptuj. Na tukajšnji ljudski šoli se vedno beremo „Volksschule.“ Nadučitelj Stoklas je bil opozorjen, da naj napis odstrani; pa veste, kaj je rekel? „Za sedaj naj ta napis še ostane, ker še ne vemo, kje bo meja. Mogoče bo tukaj še Nemška Avstrija.“ Take pobožne želje ima torej ta gospod. Ali je morda res tako slabo poučen? Ne verjamem. Za tem gotovo tiči nekaj Bismarkevega.

Iz Prekmurja. „Narod“ poroča: Razmere v Prekmurju so neznosne, hujše, kakor so bile kdaj preje. Nobeden Slovenec si ni svest življenja. Blizu Munuštra—Sv. Gothard so Madžari ustrelili 10 nedolžnih Slovencev. V Bakovcih, Murski Soboti in Adrijancih so ustrelili 3 slovenska dekleta, ker se niso dala onečastiti, in 2 mladeniča, ki sta jih branila. Vse trgovine so zatvorjene, komunisti so vse zaplenili. Konfiscirali so tudi ves denar po hranilnicah in posojilnicah. Prebivalstvu so naložili visoke kontribucije. Vsak gospodar je moral komunistom predati polovico svojega premoženja, torej tudi polovico svojih živil in svoje živine. Pobrli so ljudem vso zlatino in srebrnino. Voditelje prekmurskih Slovencev, oba župnika Klekl so izgnali, škofa grofa Mikega so zaprli, Belat. kaplan Lejko se je rešil smrti, pobegnivši na Hrvaško.

Društvene vesti.

Stanovska zveza slovenskih akademikov v Zagrebu priredi že napovedano slavnost dne 17. in 18. t. m. Spored: 17. maja dopoldne: cvetlični dan, kjer bodo gospodične prodajale cvetlice; zvečer ob pol 8. uri igra v Narodnem domu, ki se pa še razglasi posebej. 18. maja dopoldne: cvetlični dan kakor v soboto. V parku ob 10. uri dopoldne koncert vojaške godbe pod vodstvom g. kapelnika F. Herzog-a. Popoldne ob pol 4. uri igra v Narodnem domu; nato velika ljudska veselica v vseh prostorih Narodnega doma s plesom v veliki dvorani. Odbor.

Dramatično društvo v Ptuj priredi v soboto 17. t. m. prvič v sezoni saloigro „Cigani.“ Kakor čujemo, so vloge v rokah spretnih igralcev. Igra se ponovi v nedeljo 18. t. m. popoldne ob 3. uri. Okoličani, prihitite v kar največjem številu k predstavi!

Slavnemu občinstvu. Obiskovalcem gledališča se naznanja, da je gostilna Narodni dom dne 17. t. m. do 24ih odprta, v nedeljo, 18. pa do 20ih.